

Tisk a informace

Soudní dvůr Evropské unie
TISKOVÁ ZPRÁVA č. 59/19
V Lucemburku dne 8. května 2019

Rozsudek ve věci C-161/18
Violeta Villar Láiz v. Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS)
a Tesorería General de la Seguridad Social (TGSS)

Španělská právní úprava výpočtu starobních důchodů pracovníků na částečný úvazek je v rozporu s unijním právem, pokud se prokáže, že znevýhodňuje zejména pracovnice

Violeta Villar Láiz nesouhlasí s výpočtem starobního důchodu, který provedl Instituto Nacional de la Seguridad Social (INSS) [Národní úřad sociálního zabezpečení (INSS), Španělsko]. Při výpočtu výše jejího důchodu byla zohledněna skutečnost, že V. Villar Láiz pracovala na částečný úvazek po významnou část svého pracovního života. Violeta Villar Láiz tvrdí, že rozdílné zacházení zavedené vnitrostátní právní úpravou vede k nepřímé diskriminaci na základě pohlaví, jelikož většina pracovníků na částečný úvazek jsou ženy.

Poté, co její žaloba byla zamítnuta, podala V. Villar Láiz odvolání k Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León (Vrchní soud Kastilie a Leónu, Španělsko). Tento soud uvádí, že španělská právní úprava výpočtu výše starobních důchodů má častěji nepříznivé účinky na pracovníky na částečný úvazek. Má za to, že španělská právní úprava vede k nepřímé diskriminaci na základě pohlaví, která je v rozporu se směrnicí týkající se zásady rovného zacházení¹, neboť podle Instituto Nacional de Estadística (Národní statistický úřad, Španělsko) v prvním čtvrtletí roku 2017 ženy představovaly 75 % pracovníků na částečný pracovní úvazek.

Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León se rozhodl položit Soudnímu dvoru předběžné otázky, jejichž účelem je mimo jiné zjistit, zda je španělská právní úprava v rozporu se směrnicí. Podle této právní úpravy se výše starobního důchodu příspěvkového typu pracovníka na částečný pracovní úvazek počítá tak, že se nejprve na základě skutečně obdržených odměn a skutečně odvedeného pojistného stanoví základní částka. Tato základní částka se poté vynásobí procentní sazbou, která závisí na době pojištění. Tato doba pojištění je pak upravena redukčním koeficientem odpovídajícím poměru mezi skutečně odpracovanou dobou na částečný pracovní úvazek a dobou odpracovanou srovnatelným pracovníkem na plný pracovní úvazek a poté je zvýšena koeficientem 1,5.

Dnešním rozsudkem Soudní dvůr rozhodl, že směrnice brání takové španělské právní úpravě, pokud se prokáže, že znevýhodňuje zejména pracovnice.

Soudní dvůr předně poukazuje na to, že směrnice zakazuje jakoukoli diskriminaci na základě pohlaví, přímou či nepřímou, pokud jde zejména o výpočet dávek v oblasti sociálního zabezpečení. Soudní dvůr vyloučil, že by docházelo k přímé diskriminaci, a připomíná, že nepřímou diskriminací na základě pohlaví je situace, v níž by v důsledku zdánlivě neutrálního ustanovení byly znevýhodněny osoby jednoho pohlaví v porovnání s osobami druhého pohlaví. K takovému znevýhodnění dochází tehdy, když se určitá právní úprava negativně dotýká podstatně většího podílu osob jednoho pohlaví ve srovnání s osobami opačného pohlaví.

Soudní dvůr poukazuje na to, že **dotčená vnitrostátní ustanovení znevýhodňují častěji pracovníky na částečný pracovní úvazek ve srovnání s pracovníky na plný pracovní úvazek.**

¹ Směrnice Rady 79/7/EHS ze dne 19. prosince 1978 o postupném zavedení zásady rovného zacházení pro muže a ženy v oblasti sociálního zabezpečení (Úř. věst. 1979, L 6, s. 24; Zvl. vyd. 05/01, s. 215).

Pro pracovníky na zkrácený částečný úvazek (tedy pro ty, kteří v průměru pracovali méně než dvě třetiny obvyklé pracovní doby srovnatelného pracovníka na plný pracovní úvazek), je redukční koeficient použitelný na základní částku nižší než koeficient použitelný na základní částku pracovníků na plný pracovní úvazek. **Z toho vyplývá, že pracovníci na částečný pracovní úvazek, kteří podle informací ze spisu předloženého Soudnímu dvoru představují 65 % pracovníků na plný úvazek, jsou z důvodu použití uvedeného redukčního koeficientu znevýhodněni.**

Soudní dvůr má za to, že přísluší Tribunal Superior de Justicia de Castilla y León, aby ověřil, zda jsou statistické údaje týkající se rozdělení pracovníků mužského a ženského pohlaví, které mu byly předloženy, validní, reprezentativní a statisticky významné. Kdyby španělský soud na základě těchto údajů a případně jiných relevantních skutečností dospěl k závěru, že dotčená vnitrostátní právní úprava znevýhodňuje zejména ženy ve srovnání s muži, byla by taková právní úprava v rozporu se směrnicí, ledaže by byla objektivně odůvodněná.

Soudní dvůr se následně zabývá otázkou, zda španělská právní úprava slouží legitimnímu cíli sociální politiky. V této souvislosti připomíná, že opatření, které vede ke snížení starobního důchodu pracovníka více, než je úměrné s ohledem na jeho doby zaměstnání na částečný pracovní úvazek, nelze považovat za objektivně odůvodněné skutečností, že důchod je v takovém případě protihodnotou za méně práce.

Soudní dvůr konstatuje, že dotčená vnitrostátní právní úprava obsahuje dva prvky, které mohou snížit starobní důchody pracovníků na částečný pracovní úvazek. Zaprvé je základní částka starobního důchodu stanovena podle vyměřovacích základů, které představují skutečně obdržené odměny podle odpracovaných hodin. Z toho vyplývá, že uvedená základní částka je pro pracovníka na částečný pracovní úvazek nižší než základní částka pracovníka na plný pracovní úvazek. Zadruhé, ačkoli je základní částka vynásobena procentní sazbou, která závisí na počtu dní pojištění, tento počet dní je sám upraven redukčním koeficientem, který odpovídá poměru mezi dobou zaměstnání na částečný pracovní úvazek skutečně odpracovanou dotčeným pracovníkem a dobou zaměstnání odpracovanou srovnatelným pracovníkem na plný pracovní úvazek. Tato druhá skutečnost je sice zmírněna tím, že počet dní pojištění stanovený na základě redukčního koeficientu se zvýší použitím koeficientu 1,5, avšak **již první skutečnost umožňuje dosáhnout sledovaného cíle, který spočívá zejména v zachování systému sociálního zabezpečení příspěvkového typu. Použití redukčního koeficientu týkajícího se částečného pracovního úvazku jde tedy nad rámec toho, co je nezbytné k dosažení sledovaného cíle, a vede s ohledem na skupinu pracovníků se zaměstnáním na částečný pracovní úvazek ke snížení výše starobního důchodu, které je významnější než snížení, které by vyplývalo pouze z *pro rata temporis* zohlednění jejich pracovní doby.**

UPOZORNĚNÍ: Žádost o rozhodnutí o předběžné otázce umožňuje soudům členských států, aby v rámci sporu, který projednávají, položily Soudnímu dvoru otázky týkající se výkladu práva Unie nebo platnosti aktu Unie. Soudní dvůr nerozhoduje ve sporu před vnitrostátním soudem. Vnitrostátní soud musí věc rozhodnout v souladu s rozhodnutím Soudního dvora. Toto rozhodnutí je stejně tak závazné pro ostatní vnitrostátní soudy, které případně budou projednávat podobný problém.

Neoficiální dokument pro potřeby sdělovacích prostředků, který nezavazuje Soudní dvůr.

[Úplné znění](#) rozsudku se zveřejňuje na internetové stránce CURIA v den vyhlášení.

Kontaktní osoba pro tisk: Balázs Lehóczki ☎ (+352) 4303 5499